

BİBLAVİ

(البلاوي)

Alî b. Muhammed b. Ahmed
el-Biblâvî el-İdrîsî el-Hüseyinî
(1835-1905)

Ezher şeyhi.

Receb 1251'de (Kasım 1835) Yukarı Mısır'daki Asyût şehrine bağlı Deyrût kasabasının Biblâv köyünde doğdu. İlk öğrenimini ve Kur'an hafızını burada tamamladıktan sonra Kahire'ye giderek Ezher'e girdi (1852). Burada Muhammed es-Sâvî, Muhammed İlîş, Muhammed el-İnbâbî, Ali b. Halîl el-Asyûtî, Hasûne en-Nevâvî ve Mansûr Kessâb gibi tanınmış hocalardan ders aldı ve tahsilini tamamladıktan sonra bir süre Ezher'le Hüseyin Camii'nde hocalık yaptı. 1280'de (1864) hacca gitti ve orada bazı âlimlerle görüşüp ilmî müzakerelerde bulundu. Bugünkü adı Dâru'l-kütübî'l-kavmiyye (Mısır Millî Kütüphanesi) olan Kütübhâne-i Hidiviyye'ye uzman tayin edildi (1881) ve daha sonra da buranın müdürlüğüne getirildi (1299/1882). Hizmet süresi boyunca kitapların tasnif ve kataloglanması görevi gerçekleştirildi. Bu görevde gelmesinde aracı olan yakın arkadaşı Mahmud Sâmî el-Bârûdî'nin Urâbî Paşa ayaklanmasına karışması sebebiyle Hidiv Tevfik Paşa tarafından azledilen (1882) Biblâvî daha sonra Hüseyin Camii'ne hatip tayin edildi ve 2 Safer 1311 (15 Ağustos 1893) tarihinden itibaren de vazifesini şeyh (şeyhu hidme) olarak sürdürdü. 6 Şevval 1312'de (2 Nisan 1895) Muhammed Tevfik el-Bekrî'nin istifasıyla boşalan nakîbüleşraf*lık vazifesine tayin edildi. Mart 1902'ye kadar sürdürdüğü bu görevi sırasında "Lâihâtü nikâbeti'l-eşraf" adlı bir dizi yönetmelik çıkarılarak bu kadro Evkaf Bakanlığı'na bağlandı. 2 Zilhicce 1320'de (2 Mart 1903) farklı adayları desteklemekte olan hidiv ve bakanları arasındaki bir uzlaşma neticesinde Selim el-Bişrî'den boşalan Ezher şeyhliği kadrosuna tayin edildi. Hidiv ile arasının açılacağını bildiği halde Muhammed Abduh'un reformcu görüşlerini destekledi. Fakat bu reformların uygulamaya aksettirilmesi yolundaki gayretleri hidivin sürekli baskıları sebebiyle sonuç vermediği gibi ciddi bir itibar kaybına da uğrayınca iki yıl sürdürdüğü bu görevinden 9 Muharrem 1323'te (16 Mart 1905) istifa etmeye mecbur kaldı. Aynı yıl 3 Zilkade'de (30 Aralık) vefat eden Biblâvî'nin ce-

naze namazı Hüseyin Camii'nde kılındıktan sonra Karâfetülmücâvirîn Mezarlığı'nda Bustânü'l-ulemâ bölümüne defnedildi.

Oğulları Muhammed el-Biblâvî (ö. 1954) ve Mahmud el-Biblâvî de (ö. 1931) Mısır'ın tanınmış âlimlerindedir. Biblâvî'nin eserlerinden bazıları şunlardır: *el-Envârü'l-Hüseyniyye 'alâ risâleti'l-Emûriyye*. Muhammed el-Emîr es-Sagir'in (ö. 1246/1830) âşûrâ günü ile ilgili müsel sel hadisleri ihtiva eden *Müsel selü 'âşûrâ'* adlı müsnedi üzerine yapılmış bir şerhtir (Kahire 1305). *İ'câzü'l-Kur'ân* (*Ravzatü'l-medâris*'te neşrettiği makalelerdir), *İcâze ile's-Şeyh Muhammed b. Hâmid el-Merâgî el-Mâlikî*.

BİBLİYOGRAFYA :

Serkîs, *Mu'cem*, I, 522-523; Zeki Mücâhid, *el-A'lâmü's-şarfiyye*, Kahire 1950, II, 140; Ziriklî, *el-A'lâm*, V, 171-172; Kehhâle, *Mu'cemü'l-mü'ellifîn*, VII, 181-182; *el-Kâmûsü'l-İslâmî*, I, 270; *Şüyûhu'l-Ezher* (nşr. Vezâretü'l-İ'lâm), Kahire, ts., s. 30-31; *el-Ezherü's-şerif* ft *'idhi'l-elfi*, Kahire 1403/1983, s. 251; Ahmed Teymur Paşa, *Terâcimü a'yânî'l-karnî's-şâli's 'aşer ve'r-râbî' 'aşer*, Kahire, ts., s. 81-85; "es-Seyyid 'Ali el-Biblâvî", *el-Menâr*, VIII, Kahire 1905, s. 957-958; F. De Jong, "al-Biblâvî", *El² Suppl.* (İng.), s. 132-133.

CENGİZ KALLES

BİBLİYOGRAFYA

(bk. KİTÂBİYAT).

BİCAN, Ahmed

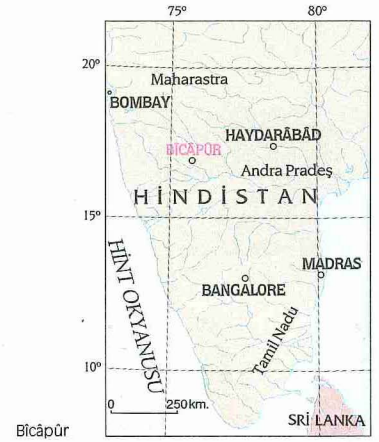
(bk. AHMED BİCAN).

BİCÂPÜR

(بيجاپور)

Hindistan'da
bir idarî bölge ve şehir.

Güney Hindistan'da Haydarâbâd'ın batısında bulunan Bîcâpür'un adı, "zafer şehri" anlamına gelen eski Vicayapura'dan gelmektedir. 1190 yılından itibaren bir asır süreyle Yadava Krallığı'nın yönetimi altında kalan bölge, 1294'te Alâeddin Halacî tarafından Delhi sultanı olan amcası Celâleddin Halacî adına fet-hedildi. Daha sonra bölgeyi zapteden Behmenîler'in buradaki valisi Yûsuf Âdil 1489'da bağımsızlığını ilân etti ve Âdil-sâhîler Devleti'ni kurdu. Yûsuf Âdilşâh Bîcâpür şehrine bir kale inşa ettirdi ve burayı kurduğu devletin başşehri yaptı.

Âdilşâhîler 1489-1686 yılları arasında Bîcâpür'da hüküm sürmüşlerdir. 1558'de başa geçen Ali Âdilşâh büyük bir cami ile şehrin etrafına surlar yaptırmış ve halkın refahı için çalışmıştır. Bâbürlü Ev-rengzîb henüz şehzade iken Bîcâpür'u muhasara etmiş (1067/1656-57), ancak babası Şah Cihan'ın hastalanması üzerine Agra'ya geri dönmüştü. Sikender (İskender) Âdilşâh devrinde Evrengzîb şehri ele geçirerek (1686) küçük oğlu Kâm Bahş'ın yönetimine verdi. Babasının ölü-mü üzerine Kâm Bahş burada hüküm-darlığını ilân etti. 1724'te Haydarâbâd nizamının hâkimiyet bölgesine katılan Bîcâpür, 1760'ta 6 milyon rupi karşılığında Maratalar'a bırakıldı ve daha sonra İngilizler'in eline geçti; 1864'te de bağımsız bir bölge olarak ilân edildi. Bugün Karnataka (eski Meysûr) eyaletine dahil olup 17.056 km² yüzölçümündeki idarî bölgenin nüfusu 2.401.782, şehrinki ise 147.313'tür (1981).

Bîcâpür 1688'de şiddetli bir veba salgını, 1718 ve 1818 yıllarında da iki büyük kıtlık geçirmiştir.

Âdilşâhîler Bîcâpür'da Dekken'deki klasik Hint mimarisinden farklı bir mimari ortaya koymuşlardır. Bîcâpür'daki güzel binalar Hindistan'ın hiçbir yerinde görülmez. Muazzam kubbesiyle ün yapmış "Gül Gumbad" adlı Muhammed Âdilşâh Türbesi ile İbrâhim Ravza denilen İbrâhim Âdilşâh Türbesi ve Camii bölgedeki en güzel mimari eserler arasındadır. Ali Âdilşâh Camii (Câmi Mescid), Anda Camii, Melike Cihan Begüm Camii, Ali Şehid Pîr Camii, Mustafa Han Camii, Şah Nevâz Türbesi ve Şah Kerim Türbesi de Bîcâpür'un diğer önemli mimari yapılarıdır.

Devamlı gelişen Bîcâpür'un çevresinde tahıl ziraatı ve hayvancılık yapılmaktadır.